

Eclass4U

ΔΕΟ10 ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

**ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΟ ΔΙΚΑΙΟ ΚΑΙ ΣΤΟΥΣ
ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΟΥΣ ΘΕΣΜΟΥΣ**

Σημειώσεις Συνταγματικού Δικαίου

---

1. Τι σημαίνει Δίκαιο και ποια είναι τα χαρακτηριστικά του;

Δίκαιο είναι το σύνολο των κανόνων και αρχών που ρυθμίζουν σε συγκεκριμένο χρόνο και χώρο, με τρόπο υποχρεωτικό, εξαναγκαστικό και ετερόνομο τη συμπεριφορά των ανθρώπων, που συναποτελούν τα μέλη μιας κοινωνίας .

Χαρακτηριστικά του δικαίου:

- α)** ο κανονιστικός χαρακτήρας του= οι κανόνες του αναφέρονται σε αυτό που **πρέπει** να γίνεται.
- β)** ο ρυθμιστικός χαρακτήρας του= ρυθμίζει τη συμβίωση των μελών μιας κοινωνίας.
- γ)** υποχρεωτικός και καταναγκαστικός χαρακτήρας= προέρχεται από την κρατική εξουσία και προβλέπει ποινές και τιμωρία σε περίπτωση παραβίασης.
- δ)** ετερόνομος χαρακτήρας = δεν προέρχεται από ιδιωτική αυτονομία ,αλλά από το κράτος και την κοινωνία.

2. Ποιες είναι οι βασικότερες πηγές δικαίου και πως Ιερχούνται στο ελληνικό δίκαιο;

Με τον όρο “πηγές δικαίου“ αναφερόμαστε στους κανόνες και τις αρχές δικαίου, δηλαδή στην προέλευση των κανόνων και των αρχών. Οι πηγές δικαίου συμβάλουν στην παραγωγή άλλων κανόνων, τους οποίους νομιμοποιούν και θεμελιώνουν.

Οι πηγές αυτές, ξεκινώντας από το τυπικό Σύνταγμα και το δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, συντάσσουν μια πυραμίδα δικαίου, στην οποία η κάθε μία διαθέτει τη δική της ιεραρχημένη θέση. Την πυραμίδα αυτή αποτελούν:

- 1) Σύνταγμα
- 2) Διεθνές και Ευρωπαϊκό Δίκαιο
- 3) Ο τυπικός νόμος
- 4) Ο ουσιαστικός νόμος-κανονιστικές διοικητικές πράξεις
- 5) Οι πράξεις Νομοθετικού Περιεχομένου

3. Τι είναι το Σύνταγμα;

Το Σύνταγμα αποτελεί τον θεμελιώδη νόμο του κράτους. Πρόκειται για έναν νόμο, ιδιαίτερο, με πανηγυρικό και εκλεκτικό χαρακτήρα, αλλά δεσμευτικό και υποχρεωτικό ως προς το περιεχόμενο του. Μέσω του Συντάγματος ρυθμίζεται η οργάνωση του κράτους αλλά και η κοινωνική συμβίωση των πολιτών. Η αυξημένη τυπική ισχύς του πηγάζει από την δυσκολία μεταβολής του, η οποία είναι πολύ διαφορετική απ' ό,τι άλλων τυπικών κανόνων.

Λειτουργίες του Συντάγματος :

Το Σύνταγμα αναπτύσσει μια σειρά από λειτουργίες που συμβάλουν στην ευκολότερη κοινωνική συμβίωση, όπως αυτή οργανώνεται από την πλευρά του κράτους.

Οι σημαντικότερες λειτουργίες είναι: α) η οργανωτική, β) η εγγυητική, γ) η νομιμοποιητική και δ) η συμβολική ή ενοποιητική.

Αναλυτικά:

α) η οργανωτική λειτουργία αφορά την οργάνωση από τον επιμερισμό της κρατικής εξουσίας προβλέποντας και τα αρμόδια όργανα.

β) η εγγυητική, που αναφέρεται στην κατοχύρωση των συνταγματικών δικαιωμάτων, που εγγυώνται την προστασία του πολίτη έναντι της κρατικής εξουσίας αλλά και στις σχέσεις μεταξύ των ιδιωτών.

γ) η νομιμοποιητική λειτουργία, εξασφαλίζει τον νόμιμο τρόπο με τον οποίο η εξουσία ασκεί τα καθήκοντα της και την ειρηνική επίλυση των διαφορών.

δ) η συμβολική ή ενοποιητική λειτουργία, αναφέρεται στο ότι το Σύνταγμα περιέχει εκείνες τις αξίες του κράτους, που τις δέχεται η κοινωνία και που ενώνουν τους πολίτες.

Το Ελληνικό Σύνταγμα είναι αυστηρό, αφού αναθεωρείται με ειδική διαδικασία και ειδικό όργανο. Παράλληλα είναι ιδιαίτερα αυστηρό, επειδή απαγορεύει την αναθεώρηση:

α) της μορφής και της βάσης του πολιτεύματος ως Προεδρευόμενης Κοινοβουλευτικής Δημοκρατίας, β) προστασία της αξίας του ανθρώπου, γ) προστασία της ελεύθερης ανάπτυξης της προσωπικότητας, δ) προστασία της θρησκευτικής ελευθερίας, ε) διάκριση των λειτουργιών.

Οι παραπάνω διατάξεις αποτελούν τα όρια της αναθεώρησης του ελληνικού Συντάγματος. Πρόκειται δηλαδή για έναν σκληρό πυρήνα μη αναθεωρήσιμων άρθρων, που αποκλείουν κάθε αλλαγή ή κατάργηση στο περιεχόμενό τους.

4. Τι γνωρίζετε για τη διαδικασία Αναθεώρησης του Συντάγματος;

Η αναθεώρηση του Συντάγματος συνιστά αποκλειστική αρμοδιότητα της Βουλής, ενώ κανένα από τα άλλα όργανα δεν είναι αρμόδιο να συμμετέχει σε αυτήν. Η αναθεωρητική διαδικασία ολοκληρώνεται με την συνεργασία δυο Βουλών. Η πρώτη Βουλή είναι αυτή που προτείνει την αναθεώρηση του Συντάγματος –ονομάζεται προτείνουσα- και η δεύτερη Βουλή – η αναθεωρητική-είναι αυτή που αποφασίζει την αναθεώρηση. Η δεύτερη Βουλή προκύπτει από τις ακριβώς επόμενες εκλογές.

Στην πρώτη φάση της διαδικασίας αναθεώρησης, η πρώτη Βουλή αποφασίζει-διαπιστώνει ότι υπάρχει ανάγκη αναθεώρησης. Για να παρθεί μια τέτοια απόφαση απαιτείται η ψήφος τουλάχιστον 50 ΒΟΥΛΕΥΤΩΝ. Η απόφαση αυτή λαμβάνεται σε δυο ψηφοφορίες, οι οποίες απέχουν μεταξύ τους έναν μήνα. Με την απόφαση καθορίζονται και οι συγκεκριμένες προς αναθεώρηση διατάξεις.

Στη δεύτερη φάση αναθεώρησης, αν η προτείνουσα Βουλή διαπίστωσε την ανάγκη αναθεώρησης με πλειοψηφία 3/5 ($3 \cdot 300/5 = 180$ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ), η δεύτερη, η αναθεωρητική Βουλή πρέπει να συγκεντρώσει την απόλυτη πλειοψηφία των μελών της. Αν η προτείνουσα Βουλή έλαβε την απόφαση αναθεώρησης με απόλυτη πλειοψηφία, τότε η αναθεωρητική πρέπει να συγκεντρώνει πλειοψηφία 3/5 (180 ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ). Σύμφωνα με το άρθρο 116 παρ.6 Συντάγματος, η αναθεώρηση απαγορεύεται **ΑΠΟΛΥΤΑ** αν δεν έχει παρέλθει μια πενταετία από την προηγούμενη.

5. Ποιες είναι οι Θεμελιώδεις Αρχές του Πολιτεύματος;

Θεμελιώδεις αρχές ή οργανωτικές βάσεις του πολιτεύματος ονομάζουμε τα βασικά χαρακτηριστικά που συνθέτουν την φυσιογνωμία του πολιτεύματος και επιτρέπουν την τυπολογία των πολιτευμάτων. Οι θεμελιώδεις αρχές ή οργανωτικές βάσεις του πολιτεύματος ανάγονται στα ουσιαστικά χαρακτηριστικά του σύγχρονου Ελληνικού Κράτους, εντάσσονται δε στις διατάξεις εκείνες του Συντάγματος που δεν υπόκεινται σε αναθεώρηση, (απόλυτα αυστηρό Σύνταγμα), δηλαδή στον «σκληρό του πυρήνα».

5.1. Η δημοκρατική αρχή

Η αρχή αυτή κατοχυρώνεται στο άρθρο 1 Συντ., αποτελεί βάση του πολιτεύματος και στην Ελλάδα κατοχυρώνεται με την μορφή της λαϊκής κυριαρχίας. (θεμέλιο του πολιτεύματος είναι η λαϊκή κυριαρχία άρθρο 1 παρ.2 Συντ.) Αυτό σημαίνει ότι στο Ελληνικό δημοκρατικό

πολίτευμα , οι διαδικασίες εκλογής των οργάνων θεσπίζονται με τέτοιο τρόπο ώστε τελικά να ανάγονται στη θέληση του λαού.

Ο λαός με την στενή έννοια, ως εκλογικό σώμα αποτελεί το ανώτερο όργανο του πολιτεύματος.

Στο Σύνταγμα η αρχή εκφράζεται (ενδεικτικά):

- ◆ με την καθολική , άμεση και μυστική ψηφοφορία των βουλευτών από το εκλογικό σώμα (51 Σ)
- ◆ Πρωθυπουργός διορίζεται ο αρχηγός του κόμματος που διαθέτει στη Βουλή την ανάλυση πλειοψηφία των εδρών (84Σ)
- ◆ Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας (ΠΤΔ), εκλέγεται από τη Βουλή (32Σ)

Η Δημοκρατική αρχή υλοποιείται τυπικά μέσα από την αρχή της πλειοψηφίας , έναν κανόνα ο οποίος διευκολύνει την ανάδειξη των οργάνων του κράτους αλλά και την λήψη αποφάσεων.

5.2. Η αντιπροσωπευτική αρχή

Η αρχή αυτή αποτελεί χαρακτηριστικό της μορφής του πολιτεύματος μιας και αποτυπώνεται ειδικότερα στο άρθρο 51Σ. Στο άρθρο αυτό ορίζεται ότι `` οι βουλευτές αντιπροσωπεύουν το έθνος``. Πρόκειται δηλαδή για τη σχέση αντιπροσώπευσης που δημιουργείται ανάμεσα στη Βουλή και στο εκλογικό σώμα , μέσω της ψήφου.

Η Αντιπροσωπευτική αρχή συνδέεται και ολοκληρώνει τη δημοκρατική αρχή με το πέρασμα από την εθνική στην λαϊκή κυριαρχία κατά τον 20^ο αιώνα και με την καθιέρωση της καθολικότητας της ψηφοφορίας. Παράλληλα, οι βουλευτές ασκούν τη νομοθετική εξουσία και ελέγχουν την άσκηση της γενικής πολιτικής που ασκείται από την κυβέρνηση, στο όνομα του λαού. Η σχέση που συνδέει τον λαό με τους βουλευτές , υλοποιείται μέσα από την άσκηση του δικαιώματος της ψήφου και ονομάζεται εντολή.

Η αντιπροσωπευτική αρχή υλοποιείται στο Σύνταγμα μέσα από τις ακόλουθες διατάξεις:

- Οι βουλευτές εκλέγονται για τέσσερα χρόνια
- Οι βουλευτές έχουν απεριόριστο δικαίωμα της γνώσης και ψήφου κατά συνείδηση.
- Οι βουλευτές δεν καταδιώκονται ούτε με οποιονδήποτε τρόπο εξετάζονται για γνώμη ή ψήφο που έδωσαν κατά την άσκηση των καθηκόντων τους

5.3. η κοινοβουλευτική αρχή

Η αρχή αυτή αποτελεί μετεξέλιξη της αντιπροσωπευτικής αρχής. Στο ελληνικό πολίτευμα, η κοινοβουλευτική αρχή είναι ο κανόνας σύμφωνα με τον οποίο η κυβέρνηση που διορίζεται από τον αρχηγό του κράτους, πρέπει να διαθέτει την εμπιστοσύνη της βουλής από την οποία και εξαρτάται. Την κοινοβουλευτική αρχή την υιοθετεί το Σύνταγμα μας μέσα από την καθιέρωση της ψήφου εμπιστοσύνης και δυσπιστίας (άρθρο 84 Σ), μέσα από την δυνατότητα ελέγχου της ποινικής ευθύνης των μελών της Κυβέρνησης (86Σ) και μέσα από την καθιέρωση της αρχής της δεδηλωμένης (37Σ).

5.4. Η αρχή της προεδρευόμενης δημοκρατίας

Η προεδρευόμενη αρχή εξαγγέλλεται στο πολίτευμα μας στο άρθρο 1Σ , ενώ στα άρθρα 30-50 Σ ρυθμίζονται οι αρμοδιότητες και ο ρόλος του ΠτΔ .Ο ΠτΔ καθιερώνεται ως ρυθμιστής του πολιτεύματος (όχι όμως και ανώτερο όργανο του κράτους , αφού ανώτερο όργανο είναι ο λαός και το εκλογικό σώμα).

Ο ΠτΔ στο ελληνικό πολίτευμα δεν εκλέγεται άμεσα από τον λαό αλλά από τη Βουλή.

5.5 Η αρχή του πολυκομματισμού

Η αρχή αυτή αποτελεί άμεση έκφανση της δημοκρατικής αρχής, αφού τα κόμματα αποτελούν τον βασικό διαμεσολαβητή μεταξύ κοινωνίας και πολιτικής εξουσίας. Η αρχή του πολυκομματισμού αναφέρεται στο άρθρο 29Σ και αφορά το δικαίωμα στην ίδρυση και συμμετοχή στα πολιτικά κόμματα.

Βασικά χαρακτηριστικά του πολιτικού κόμματος είναι:

α) το κόμμα αποτελεί μια ιδιαίτερη μορφή ένωσης πολιτών ,που διαθέτουν εκλογικά δικαιώματα

β) η ένωση αυτή έχει διαρκή χαρακτήρα

γ) η ένωση αυτή έχει ως σκοπό την απόκλιση πλειοψηφίας στο εκλογικό σώμα και στο αντιπροσωπευτικό όργανο (Βουλή).Προκειμένου να συμμετέχει στην διαμόρφωση της κρατικής βούλησης.

Ως πολιτικό κόμμα δηλαδή μπορεί να οριστεί η διαρκής ένωση πολιτών που διαθέτουν το εκλογικό δικαίωμα και η οργάνωση και η δράση της αποσκοπεί στην έκφραση της θέλησης του λαού και στην αντιπροσώπευση του, καθώς και στη διαμόρφωση κρατικής θέλησης για την άσκηση πολιτικής εξουσίας.

Σύμφωνα με το άρθρο 29 παρ.3 απαγορεύεται η ενεργή δράση υπέρ πολιτικών κομμάτων όλων των δημοσίων υπαλλήλων, ώστε να διασφαλίζεται η πολιτική ουδετερότητα.

5.6 Η αρχή του κράτους δικαίου

Η αρχή του κράτους δικαίου υπάρχει στο Σύνταγμα στο άρθρο 25 Σ. “τα δικαιώματα του ανθρώπου ως ατόμου και ως μέλους του κοινωνικού συνόλου και ως μέλους του κοινωνικού συνόλου και η αρχή του κράτους δικαίου τελούν υπό την εγγύηση του κράτους”.

Το ουσιαστικό περιεχόμενο της αρχής εκφράζεται σε διάφορες διαστάσεις του Συντάγματος όπως:

- Η αρχή της διάκρισης των λειτουργιών
- Η αρχή της νομιμότητας της διοίκησης
- Το δικαίωμα στην παροχή δικαστικής προστασίας
- Ο έλεγχος της συνταγματικότητας των νόμων
- Η κατοχύρωση των ατομικών δικαιωμάτων

5.7 Η αρχή του κοινωνικού κράτους

Η αρχή αυτή συνδέεται με το κράτος που παρεμβαίνει για να διασφαλίζει κοινωνικές παροχές και παροχές πρόνοιας. Η εμφάνιση αυτής της μορφής κράτους συνδυάστηκε με την κατοχύρωση και των κοινωνικών δικαιωμάτων στο Σύνταγμα πέρα από τα ατομικά και τα πολιτικά δικαιώματα.

Ενδεικτικά στο Σύνταγμα, η αρχή αναφέρεται στο δικαίωμα για προστασία της οικογένειας και του γάμου, το δικαίωμα στην υγεία, το δικαίωμα στην παιδεία, στον αθλητισμό, την κοινωνική ασφάλιση και την απεργία

6 .Ποια είναι τα ΟΡΓΑΝΑ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ;

Τα όργανα του Κράτους είναι:

1. Το εκλογικό σώμα
2. Η Βουλή και ο Βουλευτής
3. Η Κυβέρνηση
4. Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας
5. Τα Δικαστήρια

- Με κριτήριο τον αριθμό των φορέων τους, τα όργανα του κράτους διακρίνονται σε μονοπρόσωπα και συλλογικά.
- Με κριτήριο τη σύμπραξη περισσότερων οργάνων για την άσκηση μιας αρμοδιότητας διακρίνονται σε απλά και σύνθετα.

Περαιτέρω, τα όργανα του κράτους διακρίνονται σε άμεσα και έμμεσα. Άμεσα όργανα είναι αυτά που προβλέπονται σε άλλες, ενώ έμμεσα είναι αυτά που προβλέπονται σε άλλες, όχι συνταγματικές διατάξεις.

7. Τι γνωρίζετε για το εκλογικό σώμα;

Το εκλογικό σώμα αποτελεί το άμεσο και συλλογικό όργανο του κράτους, το οποίο με τη στενή έννοια ταυτίζεται με τον λαό, που αποτελεί το ανώτατο όργανο του κράτους. Η κυριότερη αρμοδιότητα του εκλογικού σώματος είναι η εκλογή των μελών της Βουλής, μέσω της οποίας εκφράζεται η θέληση του λαού, δηλαδή η λαϊκή βούληση.

Οι αρμοδιότητες του εκλογικού σώματος είναι: α) η εκλογή των μελών του κοινοβουλίου, β) η συμμετοχή σε δημοψήφισμα, γ) η εκλογή των μελών των ΟΤΑ και δ) η εκλογή των μελών του ευρωκοινοβουλίου.

9. Τι γνωρίζετε για τη Βουλή και τον Βουλευτή;

Η βουλή αποτελεί το άμεσο και συλλογικό όργανο του κράτους, το οποίο ασκεί κατά βάση τη νομοθετική διαδικασία και από την εμπιστοσύνη και τον έλεγχο του εξαρτάται η Κυβέρνηση.

Στην Ελλάδα έχουμε μόνο μια βουλή, ενώ άλλα ευρωπαϊκά κράτη, όπως η Ιταλία και η Αγγλία έχουν Γερουσία και Βουλή των Λόρδων αντίστοιχα.

Αναφέρεται με τους **βουλευτές** σύμφωνα με το άρθρο 51 ΣΥΝΤ, "ο αριθμός των βουλευτών ορίζεται με το νόμο, δεν μπορεί όμως να είναι μικρότερος από 200 και μεγαλύτερος από 300.

Για να εκλεγεί κάποιος βουλευτής θα πρέπει να διαθέτει:

α) την ελληνική ιθαγένεια, β) να είναι τουλάχιστον 25 ετών, γ) να διαθέτει δικαίωμα "εκλέγειν" δηλαδή να έχει εγγραφεί στους εκλογικούς καταλόγους και να μην έχει στερηθεί τα εκλογικά του δικαιώματα. Δεν μπορεί να είναι βουλευτής, δηλαδή υπάρχει ασυμβίβαστο, στις εξής περιπτώσεις:

α) του έμμισθου δημοσίου υπαλλήλου και λειτουργού

- β) του υπηρετούντος των Ένοπλων Δυνάμεων και των Σωματείων Ασφαλείας
- γ) του υπαλλήλου ΟΤΑ ή ΝΠΔΔ
- δ) του δημάρχου και του περιφερειάρχη
- ε) του διοικητή ή υποδιοικητή ΝΠΔΔ ή του μετόχου σε επιχείρηση ΟΤΑ

Το Ανώτατο ειδικό Δικαστήριο είναι το αρμόδιο δικαστήριο για την εκδίκαση όλων των ενστάσεων που αφορούν κωλύματα, ασυμβίβαστα και το κύρος των βουλευτικών εκλογών και των δημοψηφισμάτων.

Το Σύνταγμα για να διασφαλίσει την απρόσκοπτη άσκηση των καθηκόντων του βουλευτή , του προστατεύει ,παρέχοντας του βουλευτική ασυλία.

10. Τι γνωρίζετε για την διάρκεια και τη λήξη της θητείας της Βουλής;

Η Βουλή εκλέγεται για θητεία τεσσάρων ετών. Το διάστημα αυτό ονομάζεται βουλευτική περίοδος. Την έναρξη της βουλευτικής περιόδου την κηρύσσει και ο Π.Τ.Δ , ο οποίος κηρύσσει και τη λήξη της συνόδου.

Κάθε βουλευτική περίοδος χωρίζεται σε βουλευτικές συνόδους. Στην διάρκεια των συνόδων αυτών , η Βουλή οργανώνεται και λειτουργεί ως ολομέλεια.

Μεταξύ των βουλευτικών συνόδων λειτουργούν τα τμήματα διακοπής των εργασιών της Βουλής. Η λήξη της βουλευτικής συνόδου κηρύσσεται πάντοτε με ρυθμιστικό προεδρικό διάταγμα.

Η θητεία της Βουλής διαρκεί τέσσερα χρόνια , μπορεί όμως να λήξει και πριν από το χρονικό διάστημα αυτό, οπότε πρόκειται για πρόωρη λήξη της Βουλής. Η πρόωρη λήξη – διάλυση της Βουλής προβλέπεται από το Σύνταγμα σε συγκεκριμένες περιπτώσεις:

- α) όταν η Βουλή αδυνατεί να εκλεγεί Π.Τ.Δ στην Τρίτη κατά σειρά ψηφοφορία για την εκλογή του.
- β) όταν η βουλή δεν μπορεί να αναδείξει αυτοδύναμη κυβέρνηση της εμπιστοσύνης της,
- γ) όταν η κυβέρνηση που διαθέτει την εμπιστοσύνη της βουλής προτείνει την πρόωρη διάλυση της βουλής πριν τη λήξη της θητείας της για την αντιμετώπιση εθνικού θέματος εξαιρετικής σημασίας.
- δ) όταν στη διάρκεια μιας θητείας παραιτηθούν ή καταψηφιστούν δυο κυβερνήσεις.
- στ) πρόωρες εκλογές έχουμε όταν η κυβέρνηση παραιτηθεί συλλογικά.

11. Ποιές είναι οι αρμοδιότητες της Βουλής;

Η Βουλή είναι το πρωταρχικό και κύριο όργανο του πολιτεύματος τόσο νομιμοποιείται άμεσα από τον λαό, όσο και γιατί αντιπροσωπεύει το λαό στην άσκηση της νομοθετικής λειτουργίας, στην εκλογή του ΠΤΔ και στην αναθεώρηση του συντάγματος.

Η κυριότερη αρμοδιότητα της Βουλής είναι η άσκηση ελέγχου στην κυβέρνηση αλλά και η λειτουργία του κοινοβουλίου ως forum του καθημερινού και δημόσιου διαλόγου.

Οι κυριότερες αρμοδιότητες της Βουλής είναι νομοθετικές, πολιτικές- κοινοβουλευτικές και δικαστικές, ενώ διαθέτει και άλλες που δεν μπορούν να ενταχθούν στις παραπάνω κατηγορίες.

Ειδικότερα:

α) Νομοθετικές αρμοδιότητες:

- Η Βουλή είναι αποκλειστικά αρμόδια για την αναθεώρηση το ελληνικό Συντάγματος (άρθρο 110Σ)
- Η Βουλή είναι αρμόδια για την ψήφιση των νόμων, είτε ως Ολομέλεια, ή μέσω των Κοινοβουλευτικών Επιτροπών ή των Τμημάτων διακοπών (άρθρο 70 §§ 1,2 Σ και 71Σ). Η Βουλή ψηφίζει τον Κανονισμό τον οποίο και δημοσιεύει ο Πρόεδρος της Βουλής στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως (άρθρο 65Σ).
- Η Βουλή κυρώνει με νόμο τις διεθνείς συμβάσεις (άρθρο 28 § 1Σ)
- Η Βουλή κυρώνει τις πράξεις νομοθετικού περιεχομένου τις οποίες προτείνει σε εξαιρετικές περιπτώσεις έκτακτης ανάγκης το Υπουργικό Συμβούλιο και οι οποίες εκδίδονται από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας (άρθρο 44 §1 Σ)
- Η Βουλή ψηφίζει τον Κρατικό προϋπολογισμό, τον ισολογισμό και τον απολογισμό του Κράτους (άρθρο 79Σ)
- Με την αναθεώρηση του 2001, προστέθηκε στο άρθρο 70 η §8 Σ, κατά την οποία: << ο Κανονισμός της Βουλής προβλέπει τον τρόπο με τον οποίο η Βουλή ενημερώνεται από την κυβέρνηση για τα ζητήματα που αποτελούν αντικείμενο κανονιστικής ρύθμισης στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης και συζητεί γι' αυτά>>.

β) Αρμοδιότητες πολιτικού-κοινοβουλευτικού ελέγχου:

- Η υποβολή πρότασης δυσπιστίας κατά της Κυβέρνησης συλλογικά ή κατά ενός μέλους της ατομικά με, σύμφωνα με το άρθρο 84 §§§2,3,4 Σ.
- Η σύσταση εξεταστικής επιτροπής σύμφωνα με το άρθρο 68 §2 Σ.
- Ο συνήθης κοινοβουλευτικός έλεγχος, ο οποίος συνίσταται στην κλήτευση υπουργού ή υφυπουργού στη Βουλή, σε υποβολή αιτήσεων κατάθεσης εγγράφων, στην κατάθεση από βουλευτές εγγράφων αναφορών πολιτών, καθώς και στην υποβολή ερωτήσεων ή επερωτήσεων από βουλευτές.
- Ο επίκαιρος κοινοβουλευτικός έλεγχος, ο οποίος ασκείται με επίκαιρες ερωτήσεις και επερωτήσεις των βουλευτών προς τα μέλη του Υπουργικού Συμβουλίου και την υποβολή ερωτήσεων στον Πρωθυπουργό.
- Η προ ημερησίας διατάξεως συζήτηση, η οποία αφορά εθνικά θέματα ή θέματα με γενικότερο δημόσιο ενδιαφέρον. Τέτοιου είδους συζητήσεις διενεργούνται υποχρεωτικά συνολικά πέντε σε κάθε βουλευτική Σύνοδο.
- Η ώρα του Πρωθυπουργού, για την άσκηση πολιτικού ελέγχου στο κυβερνητικό έργο.

γ) Δικαστικές Αρμοδιότητες της Βουλής:

- Η παροχή άδειας για την ποινική δίωξη βουλευτή και άρση του ακαταδίωκτου ή του ανεύθυνου σε περιπτώσεις συκοφαντικής δυσφήμισης (άρθρο 61 §2 και 62 §1 Σ).
- Η άσκηση ποινικής δίωξης κατά του προέδρου της δημοκρατίας σε περιπτώσεις εσχάτης προδοσίας και εκ προθέσεως παραβίασης του Συντάγματος(άρθρο 49 §2 Σ)
- Η άσκηση ποινικής δίωξης κατά Υπουργών ή Υφυπουργών κατά τη διαδικασία του άρθρου 86 Σ
- Η παροχή συγκατάθεσης για την απονομή Χάρης σε Υπουργό ή Υφυπουργό που καταδικάστηκε για ποινική ευθύνη κατά το άρθρο 86 Σ.
- η παροχή αμνηστίας για πολιτικά εγκλήματα με το νόμο που ψηφίζεται από την Ολομέλεια της Βουλής και πλειοψηφία των 3/5 του όλου αριθμού των βουλευτών(αύριο 47§ 3Σ).

δ) Γενικές αρμοδιότητες Βουλής:

- Η Βουλή παρέχει ψήφο εμπιστοσύνης στην Κυβέρνηση μέσα σε δεκαπέντε μέρες από την ορκωμοσία της και οποτεδήποτε άλλοτε το ζητά (άρθρο 84 § 1 Σ).
- Αποφασίζει για τη διεξαγωγή δημοψηφίσματος που αφορά σε κρίσιμο εθνικό θέμα, σύμφωνα με το άρθρο 44 §2 Σ
- Προτείνει με τα 2/5 του συνολικού αριθμού των βουλευτών και αποφασίζει με τα 3/5 την διεξαγωγή δημοψηφίσματος για νομοσχέδιο που ρυθμίζει σοβαρό κοινωνικό ζήτημα, εκτός από τα δημοσιονομικά (άρθρο 44 §2 Σ), το οποίο προκηρύσσεται από τον πρόεδρο της Δημοκρατίας με την προσυπογραφή του προέδρου της Βουλής (άρθρο 35 §3 Σ)
- Εκλέγει τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας (άρθρο 33 Σ)
- καθορίζει την αποζημίωση και τις ατέλειες των βουλευτών (άρθρο 63 §§1,2 Σ).
- Αποφασίζει ύστερα από πρόταση της Κυβέρνησης, αν θα τεθεί η χώρα σε κατάσταση πολιορκίας, καθώς και αν τα μέτρα αυτά δύνανται να παραταθούν (άρθρο 48 Σ).

12. Τι γνωρίζετε για την Κυβέρνηση;

Η κυβέρνηση σύμφωνα με την αρχή της διάκρισης των λειτουργιών μαζί με τον ΠτΔ είναι επικεφαλής στην άσκηση της εκτελεστικής εξουσίας.

Σύμφωνα με το Σύνταγμα, ο ΠτΔ είναι ανεύθυνος, δηλαδή ο ρόλος του είναι μόνο συμβολικός. Η κυβέρνηση είναι αυτή που αναλαμβάνει την πολιτική, ποινική και αστική ευθύνη για όλες τις πράξεις πολιτικής εξουσίας.

Σύμφωνα με το άρθρο 82 Συντ. η κυβέρνηση είναι το όργανο που διαθέτει αποφασιστική αρμοδιότητα στην άσκηση γενικής πολιτικής στη Χώρα, ενώ διαθέτει και νομοθετική πρωτοβουλία αλλά και συμμετοχή στην έκδοση κανονιστικών προεδρικών διαταγμάτων και κανονιστικών πράξεων στο πλαίσιο νομοθετικής εξουσιοδότησης.

Η κυβέρνηση (Υπουργικό Συμβούλιο), αποτελεί άμεσο και συλλογικό όργανο του Κράτους με τη σημαντικότερη θέση και αρμοδιότητες στο πολίτευμα.

Στο επίκεντρο της κυβέρνησης τίθεται ο πρωθυπουργός, ο οποίος εκτός από ότι διασφαλίζει την ενότητα και τον συντονισμό της είναι αυτός που εκλέγει τα μέλη της και προτείνει στον ΠτΔ τον διορισμό ή την παύση τους από τα καθήκοντά τους.

13. Ποιες είναι οι αρμοδιότητες του Υπουργικού Συμβουλίου;

- το Υπουργικό Συμβούλιο κατευθύνει και καθορίζει τη γενική πολιτική της χώρας, προτείνει στον ΠτΔ την έκδοση Πράξεων Νομοθετικού Περιεχομένου σε περιπτώσεις έκτακτης και επείγουσας ανάγκης, ασκεί την πολιτική εποπτεία της δημόσιας διοίκησης και των ένοπλων δυνάμεων και εκδίδει πράξεις μετά που ειδικότερη εξουσιοδότηση τυπικού νόμου.

- ❖ επιπλέον το Υπουργικό Συμβούλιο προτείνει την προκήρυξη δημοψηφίσματος για εθνικό θέμα και αναπληρώνεται του ΠτΔ εφόσον δεν υπάρχει πρόεδρος της βουλής και ο προηγούμενος αρνείται να τον αναπληρώσει.
- ❖ το Υπουργικό Συμβούλιο είναι όργανο με πολλά μέλη ,κι έτσι για να γίνεται ταχύτερα, πιο αποτελεσματικά και ευέλικτα η δουλειά του, οργανώνεται σε μικρότερες συνθέσεις.

Οι πιο σημαντικές από αυτές είναι:

- Κυβερνητικό Συμβούλιο εξωτερικής πολιτικής (ΚΥΣΕΑ)
- Κυβερνητική Επιτροπή
- Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή
- Εθνικό συμβούλιο εξωτερικής πολιτικής
- Άλλες επιτροπές πχ : Μεγάλων Έργων και Υποδομών, ΚΥΣΥΜ, ΑΣΟΠ, ΚΥΣΥΠ

14. Ποιες είναι οι αρμοδιότητες των μελών του Υπουργικού Συμβουλίου και του Πρωθυπουργού;

Ο πρωθυπουργός και τα μέλη του Υπουργικού Συμβουλίου αποτελούν την κυβέρνηση. Το Υπουργικό Συμβούλιο καθορίζει και κατευθύνει τη γενική πολιτική της χώρας. Αποφασίζει για πολιτικά θέματα γενικότερης σημασίας και ασκεί αρμοδιότητες που προβλέπει το Σύνταγμα.

Ο πρωθυπουργός διαθέτει τις εξής αρμοδιότητες:

- α) προτείνει στον ΠΤΔ τον διορισμό και την παύση των υπουργών (άρθρο 37Σ)
- β) προσυπογράφει το προεδρικό διάταγμα για την απαλλαγή της Κυβέρνησης από τα καθήκοντά της.
- γ) προεδρεύει στο Υπουργικό Συμβούλιο του οποίου κατευθύνει και συντονίζει τις ενέργειες και ελέγχει τις δημόσιες υπηρεσίες.
- δ) προσυπογράφει τα προεδρικά διατάγματα για την προκήρυξη εκλογών σε περίπτωση λήξης της θητείας της Βουλής και αδυναμίας εκλογής του ΠΤΔ.

Οι Υπουργοί διαθέτουν όσες αρμοδιότητες προβλέπονται από το Σύνταγμα, τον νόμο περί Υπουργικού Συμβουλίου και από διατάξεις που αφορούν τη λειτουργία των υπουργείων. Συγκεκριμένα : α) ασκούν την ανώτατη Διεύθυνση Υπηρεσιών Υπουργείου , β) υποβάλλουν και προσυπογράφουν τα σχέδια Νόμου και τα κανονιστικά διατάγματα , γ) εποπτεύουν τους δημόσιους οργανισμούς και τα ΝΠΔΔ που υπάγονται στο υπουργείο τους.

15. Ποιες είναι οι αρμοδιότητες της Βουλής;

Η Βουλή είναι το πρωταρχικό και κύριο όργανο του πολιτεύματος. Η κυριότερη αρμοδιότητα της Βουλής είναι η άσκηση ελέγχου στην κυβέρνηση αλλά και η λειτουργία του κοινοβουλίου.

Οι κυριότερες αρμοδιότητες της Βουλής είναι νομοθετικές, πολιτικού ελέγχου και δικαστικές.

Ενδεικτικά

ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΕΣ:

α) αποκλειστικά αρμόδια για την αναθεώρηση του Ελληνικού Συντάγματος

β) αρμόδια για την ψήφιση νόμων

γ) κυρώνει με νόμο τις διεθνείς συμβάσεις

δ) ψηφίζει τον Κρατικό προϋπολογισμό

ΠΟΛΙΤΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ

α) η υποβολή πρότασης δυσπιστίας προς την κυβέρνηση

β) η σύσταση εξεταστικής επιτροπής

γ) ο συνήθης κοινοβουλευτικός έλεγχος

δ) ο επίκαιρος κοινοβουλευτικός έλεγχος

ε) η προ ημερησίας διάταξης συζήτηση, που αφορά εθνικά θέματα ή θέματα με γενικότερο δημόσιο διαφέρουν

στ) η ώρα του Πρωθυπουργού, για την άσκηση πολιτικού ελέγχου στο κυβερνητικό έργο

ΔΙΚΑΣΤΙΚΕΣ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ

α) η παροχή άδειας για την ποινική δίωξη βουλευτή

β) η άσκηση ποινικής δίωξης κατά του ΠΤΔ

γ) η παροχή συγκατάθεσης για την απονομή χάρης σε Υπουργό

16. Τι γνωρίζετε για το Ανώτατο Ειδικό Δικαστήριο;

Το **Ανώτατο Ειδικό Δικαστήριο** (ΑΕΔ) είναι ένα ειδικό δικαστήριο. Προβλέπεται από το άρθρο 100 του Συντάγματος και έχει ειδική αρμοδιότητα να κρίνει, μεταξύ άλλων, το κύρος των βουλευτικών εκλογών, την έκπτωση βουλευτή από το αξίωμά του ή να αίρει συγκρούσεις μεταξύ των τριών ανωτάτων δικαστηρίων της χώρας. Η οργάνωση και λειτουργία του ρυθμίζεται ειδικότερα από τον *Κώδικα περί του Ανώτατου Ειδικού Δικαστηρίου* (Κώδικας ΑΕΔ, Ν. 345/1976). Το Ανώτατο Ειδικό Δικαστήριο δεν πρέπει να συγχέεται με το Ειδικό Δικαστήριο του άρθρου 86 του Συντάγματος, που δικάζει υποθέσεις ποινικής ευθύνης Υπουργών. Οι αποφάσεις του ΑΕΔ είναι αμετάκλητες, δεν μπορούν δηλαδή να προσβληθούν με κανένα ένδικο μέσο.

17. Τι είναι το Συμβούλιο της Επικρατείας;

Το **Συμβούλιο της Επικρατείας** (ΣΤΕ) είναι το Ανώτατο Διοικητικό Δικαστήριο. Η (σημερινή ως έχει) λειτουργία του ξεκίνησε στις 17 Μαΐου του 1929. Αποτελεί τον ακρογωνιαίο λίθο του ελληνικού συστήματος δικαστικού ελέγχου της διοικητικής δράσης. Είναι το Ανώτατο Δικαστήριο ελέγχου της νομιμότητας των διοικητικών πράξεων και έχει καταξιωθεί ως ο ισχυρός προστάτης τόσο του πολίτη όσο και του Δημοσίου. Το Συμβούλιο της Επικρατείας αποτελείται από δικαστές τριών βαθμίδων:

- α) εισηγητές, οι οποίοι προετοιμάζουν τις εισηγήσεις επί των υποθέσεων,
- β) προέδρους, οι οποίοι έχουν συμβουλευτική ψήφο, και
- γ) συμβούλους, οι οποίοι είναι και οι μόνοι που έχουν την αποφασιστική ψήφο.

Το ΣΤΕ διαιρείται σε τμήματα, στα οποία κατανέμονται οι υποθέσεις ανάλογα με το αντικείμενό τους. Το τμήμα αποτελείται από έναν αντιπρόεδρο του ΣΤΕ ως πρόεδρο του τμήματος, δύο Συμβούλους και δύο Παρέδρους. Σημαντικές υποθέσεις παραπέμπονται σε διευρυμένη επταμελή σύνθεση του τμήματος. Το τμήμα μπορεί να παραπέμψει μια υπόθεση στην Ολομέλεια λόγω σπουδαιότητας. Υποχρεούται να την παραπέμψει, όταν καταλήγει να κηρύξει νόμο αντισυνταγματικό. Οι αρμοδιότητες του ΣΤΕ όπως προβλέπονται από τις διατάξεις του άρθρου 95 του Συντάγματος και του ειδικού Περί του ΣΤΕ νόμου (Νομ. Δ/γμα 170/1973) διακρίνονται σε Διοικητικές και Δικαστικές.

Διοικητική αρμοδιότητα = Το ΣΤΕ έχει γνωμοδοτική αρμοδιότητα επί Προεδρικών Διαταγμάτων. Κάθε ΠΔ οφείλει πριν σταλεί στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας για να υπογραφεί και δημοσιευτεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, οπότε αποκτά ισχύ, να αποσταλεί πρώτα στο ΣΤΕ για επεξεργασία. Το ΣΤΕ αποφαινεται για τη νομιμότητα του ΠΔ. Η γνώμη του ΣΤΕ δεν είναι τυπικά δεσμευτική για τον Υπουργό-συντάκτη του ΠΔ, ο οποίος, όμως, σπανίως αφίσταται των υποδείξεων του δικαστηρίου, καθώς γνωρίζει ότι, αν μετά την έκδοσή του, το ΠΔ προσβληθεί από κάποιον με έννομο συμφέρον, συνήθως το ΣΤΕ δεν θα έχει αλλάξει εν τω μεταξύ γνώμη, οπότε οι πιθανότητες να ακυρωθεί εν συνεχεία το ΠΔ είναι μεγάλες.

Δικαστική αρμοδιότητα = Το ΣΤΕ κρίνει υποθέσεις που φθάνουν σε αυτό: α) είτε απευθείας, με την άσκηση αίτησης ακύρωσης κατά μιας εκτελεστής διοικητικής πράξης από κάποιον που έχει έννομο συμφέρον, οπότε μπορεί ή να ακυρώσει την πράξη ή να απορρίψει την αίτηση ακύρωσης, β) είτε μετά από άσκηση αίτησης αναίρεσης κατά απόφασης τακτικού διοικητικού δικαστηρίου (Διοικητικού Πρωτοδικείου ή Διοικητικού Εφετείου), στο οποίο έχει προσφύγει πολίτης κατά διοικητικής πράξης ή άλλης πράξης του Δημοσίου. Στη δεύτερη περίπτωση (αίτησης αναίρεσης κατά απόφασης τακτικού διοικητικού δικαστηρίου) το ΣΤΕ επιτελεί σε σχέση με τα τακτικά διοικητικά δικαστήρια ρόλο παρόμοιο με αυτόν του Αρείου Πάγου σε σχέση με τα πολιτικά και τα ποινικά δικαστήρια. Στη προκειμένη περίπτωση ελέγχει αν, με βάση τα δεδομένα πραγματικά περιστατικά, όπως τα έχει δεχθεί το κατώτερο δικαστήριο και τα οποία δεν μπορεί να αμφισβητήσει, ερμηνεύθηκε και εφαρμόστηκε σωστά ο νόμος (ουσιαστικός ή δικονομικός).

Το αν μια πράξη προσβάλλεται με αίτηση ακύρωσης (γεννά ακυρωτική διαφορά), ή με προσφυγή (γεννά διαφορά ουσίας), δηλαδή το αν κατά μιας πράξης πρέπει κανείς να προσφύγει στο ΣΤΕ ή στα τακτικά διοικητικά δικαστήρια, το ορίζει κάθε φορά ο νόμος.

Συνοπτικά με βάση τα παραπάνω το Συμβούλιο επικρατείας δικάζει:

1. Αιτήσεις ακύρωσης διοικητικών πράξεων για παράβαση νόμου, για υπέρβαση ή κατάχρηση εξουσίας καθώς και για αναρμοδιότητα ή παράλειψη τύπου.
2. Προσφυγές πολιτικών, στρατιωτικών, δημοτικών κ.λπ. υπαλλήλων, κατά αποφάσεων Υπηρεσιακών Συμβουλίων περί προαγωγής, απόλυσης, υποβιβασμού κ.λπ.
3. Αιτήσεις αναίρεσης κατά αποφάσεων των Διοικητικών Δικαστηρίων.

18. Τι αφορά ο έλεγχος της Συνταγματικότητας των νόμων;

Ο έλεγχος της συνταγματικότητας των νόμων αποτελεί τη θεμελιωδέστερη εγγύηση της καθημερινής και διαρκούς προστασίας του πολιτεύματος.

Στο ελληνικό πολίτευμα, ο έλεγχος αυτός ξεκίνησε με την νομολογία των δικαστηρίων και κατοχυρώνεται συνταγματικά στο άρθρο 93. Ο έλεγχος της συνταγματικότητας των νόμων συνδέεται με το κράτος δικαίου, αφού το ολοκληρώνει και το υλοποιεί με αυτή τη διαδικασία.

Επιπλέον, ο έλεγχος αυτός διασφαλίζει την υπεροχή του Συντάγματος σε δυο επίπεδα:

α) σε ένα τυπικό, που αφορά την τήρηση των κανόνων και των διαδικασιών που προβλέπει το Σύνταγμα.

β) σε ένα ουσιαστικό που αφορά τη μη αντίθεση του περιεχομένου των νόμων αυτών προς το Σύνταγμα. Με βάση τα δυο αυτά επίπεδα η συνταγματικότητα του νόμου διακρίνεται σε τυπική και ουσιαστική.

Η τυπική συνδέεται με την τήρηση της διαδικασίας παραγωγής του νόμου και η ουσιαστική επικεντρώνεται στο περιεχόμενο του νόμου, που πρέπει να ναι σύμφωνο με τις συνταγματικές διατάξεις.

19. Τι γνωρίζετε για τις Ανεξάρτητες Αρχές;

Η δημιουργία της ΑΔΑ (Ανεξάρτητες Διοικητικές Αρχές) έχει ως σκοπό τη συμπλήρωση και τον έλεγχο της δημόσιας διοίκησης, την αποτελεσματικότερη προστασία των δικαιωμάτων των πολιτών και την ενίσχυση της διοικητικής δράσης με όργανα, που λειτουργούν σε συνθήκες ανεξαρτησίας.

Κύρια χαρακτηριστικά των ΑΔΑ:

Οι Ανεξάρτητες Αρχές έχουν τα εξής κύρια χαρακτηριστικά:

- Αποτελούν κρατικά όργανα, που εκφεύγουν, όμως, του ιεραρχικού ελέγχου ή της εποπτείας της κεντρικής διοίκησης και υπόκεινται μόνο σε δικαστικό έλεγχο νομιμότητας. Έτσι, δεν υπέχουν υποχρέωση υπακοής έναντι των οργάνων της εκτελεστικής λειτουργίας.
- Τα μέλη τους διαθέτουν προσωπική και λειτουργική ανεξαρτησία αντίστοιχη με αυτή των δικαστών. Η προσωπική τους ανεξαρτησία συνεπάγεται ότι δεν λαμβάνουν εντολές στο πλαίσιο της ιεραρχίας και δεσμεύονται μόνον από το Σύνταγμα και το νόμο, ενώ η λειτουργική ότι τα άλλα όργανα του κράτους, ιδίως η εκτελεστική λειτουργία δεν μπορούν να παρέμβουν στον τρόπο με τον οποίο ασκούν τα καθήκοντά τους.
- Διαθέτουν ευρείες αποφασιστικές αρμοδιότητες (ιδίως κανονιστικές, ρυθμιστικές και κυρωτικές) με αντικείμενο τη ρύθμιση ζωτικών και ευαίσθητων τομέων της πολιτικής

Με το άρθρο 101Α Σ κατοχυρώθηκε η προσωπική και λειτουργική ανεξαρτησία των μελών των Ανεξάρτητων Αρχών και η διαδικασία εκλογής των μελών τους. Ωστόσο η πρόβλεψη αυτή αναφέρεται μόνο στις πέντε συνταγματικά κατοχυρωμένες Ανεξάρτητες Αρχές, οι οποίες αναγνωρίστηκαν με την αναθεώρηση του 2001. Οι αρχές αυτές είναι: α) η Αρχή Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων (άρθρο 9Α Σ), β) το Εθνικό Συμβούλιο Ραδιοτηλεόρασης (άρθρο 15 §2 Σ), γ) η Αρχή Προστασίας του Απορρήτου των Τηλεπικοινωνιών (άρθρο 19 §2 Σ), δ) Το Ανώτατο Συμβούλιο Επιλογής Προσωπικού (άρθρο 103 §7 Σ) και ε) ο Συνήγορος του Πολίτη (άρθρο 103 §9 Σ).

20. Τι γνωρίζετε για το ΑΣΕΠ;

Το Ανώτατο Συμβούλιο Επιλογής Προσωπικού συνιστά Ανεξάρτητη Αρχή, μη υποκείμενη σε κυβερνητικό ή άλλο έλεγχο, και προβλέπεται από το Σύνταγμα (άρθρο 103 §7 Σ). Συστάθηκε με το Ν. 2190/1994 ο οποίος ισχύει μέχρι σήμερα, όπως τροποποιήθηκε μεταγενέστερα (Ν. 3839/2010). Το Ανώτατο Συμβούλιο Επιλογής Προσωπικού επιφορτίζεται με τις αποκλειστικές αρμοδιότητες την επιλογή του μόνιμου προσωπικού του Δημόσιου Τομέα, τον έλεγχο των φορέων του δημοσίου κατά την επιλογή προσωπικού, τις διεξαγωγές διαγωνισμών κλπ. Το Ανώτατο Συμβούλιο Επιλογής Προσωπικού αποτελείται από έναν Πρόεδρο, τρεις Αντιπροέδρους και είκοσι τέσσερις (24) Συμβούλους που αποτελούν ανώτατους κρατικούς λειτουργούς, πλήρους και αποκλειστικής απασχόλησης, οι οποίοι απολαμβάνουν πλήρη προσωπική και λειτουργική ανεξαρτησία. Η δράση του έγκειται στην προστασία της διαφάνειας, της δημοσιότητας και της αξιοκρατίας στη στελέχωση των δημοσίων υπηρεσιών. Ειδικότερα, το Ανώτατο Συμβούλιο Επιλογής Προσωπικού είναι αρμόδιο να προκηρύσσει την πλήρωση θέσεων ή την πρόσληψη τακτικού προσωπικού ή προσωπικού με σύμβαση εργασίας αορίστου ή ορισμένου χρόνου και να προβαίνει σε κάθε αναγκαία ενέργεια για την ολοκλήρωση των διαδικασιών επιλογής ή διαγωνισμών, καθώς και για τον προσδιορισμό των διοριστέων είτε πρόκειται για μόνιμους υπαλλήλους είτε για συμβασιούχους ορισμένης ή αόριστης διάρκειας.

21. Τι γνωρίζετε για τον Συνήγορο του Πολίτη;

Ο Συνήγορος του Πολίτη είναι Ανεξάρτητη Αρχή, που ιδρύθηκε με το Ν. 2477/1997 και έλκει την καταγωγή του από τον σκανδιναβικής προέλευσης Ombudsman. Η πολύ μεγάλη επιτυχία του θεσμού είχε ως αποτέλεσμα τη διάχυσή του στις περισσότερες Ευρωπαϊκές χώρες αλλά και στην Ευρωπαϊκή Ένωση, με τη μορφή του Ευρωπαϊκού Διαμεσολαβητή. Προβλέπεται συνταγματικά στο άρθρο 103 §9 Σ, ενώ το νομοθετικό πλαίσιο της λειτουργίας του ρυθμίζεται από τις διατάξεις του Ν. 3094/03. Παρέχει τις υπηρεσίες του δωρεάν, και κατά την πρώτη πενταετία λειτουργίας (1998-2002) είχε δεχθεί 41.865 αναφορές πολιτών. Βασικές του αρμοδιότητες είναι η διαμεσολάβηση μεταξύ των πολιτών και των δημοσίων υπηρεσιών με σκοπό την προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων του πολίτη, την καταπολέμηση της κακοδιοίκησης και την τήρηση της αρχής της νομιμότητας. Ο Συνήγορος του Πολίτη δομείται σε έξι κύκλους, τους οποίους συντονίζουν έξι Βοηθοί Συνήγοροι του Πολίτη.

Οι έξι θεματικοί κύκλοι της Ανεξάρτητης Αρχής είναι ειδικότερα: α) ο κύκλος των δικαιωμάτων του ανθρώπου, β) ο κύκλος κοινωνικής προστασίας, γ) ο κύκλος της ποιότητας ζωής, δ) ο κύκλος σχέσεων κράτους-πολίτη, ε) ο κύκλος των δικαιωμάτων του παιδιού και στ) ο κύκλος της ισότητας των φύλων.

22. Τι γνωρίζετε για το ΕΣΡ;

Το Εθνικό Συμβούλιο Ραδιοτηλεόρασης αποτελεί Ανεξάρτητη Αρχή η οποία ιδρύθηκε με τον Ν. 1866/1989 που θέσπισε τη λειτουργία ιδιωτικών τηλεοπτικών σταθμών. Η λειτουργία του διέπεται σήμερα καταρχήν από τους νόμους 2863/2000 και 3052/2002 και, δευτερευόντως, από τους νόμους 2328/1995, 2644/1998 και 3021/2002 και τα προεδρικά διατάγματα 310/1996 και 100/2000, όπου ορίζονται οι βασικότερες αρμοδιότητές του. Προβλέπεται συνταγματικά στο άρθρο 15 §2 Σ, όπου ορίζεται ότι: «Η ραδιοφωνία και η τηλεόραση υπάγονται στον άμεσο έλεγχο του Κράτους. Ο έλεγχος και η επιβολή των διοικητικών κυρώσεων υπάγονται στην αποκλειστική αρμοδιότητα του Εθνικού Συμβουλίου Ραδιοτηλεόρασης που είναι ανεξάρτητη αρχή, όπως νόμος ορίζει. Ο άμεσος έλεγχος του Κράτους που λαμβάνει και τη μορφή της προηγούμενης άδειας έχει ως σκοπό την αντικειμενική και με ίσους όρους μετάδοση πληροφοριών και ειδήσεων, καθώς και προϊόντων του λόγου και της τέχνης, την εξασφάλιση της ποιοτικής στάθμης των προγραμμάτων που επιβάλλει η κοινωνική αποστολή της ραδιοφωνίας και της τηλεόρασης και η πολιτιστική ανάπτυξη της Χώρας, καθώς και το σεβασμό της αξίας του ανθρώπου και την προστασία της παιδικής ηλικίας και της νεότητας».

Στις αρμοδιότητες του ελέγχου της ραδιοφωνίας και της τηλεόρασης και η επιβολή των διοικητικών κυρώσεων σε περίπτωση παραβίασης της νομοθεσίας «υπάγονται στην αποκλειστική αρμοδιότητα του ΕΣΡ». Καθιερώνεται έτσι ένα τεκμήριο αρμοδιότητας υπέρ του ΕΣΡ για κάθε θέμα που αφορά τη λειτουργία των ραδιοφωνικών και τηλεοπτικών σταθμών. Το ΕΣΡ είναι επταμελές όργανο. Το απαρτίζουν ο Πρόεδρος του, ο Αντιπρόεδρος και πέντε μέλη.

23. Τι γνωρίζετε για την ΑΠ ΔΠΧ;

Ανεξάρτητη Αρχή η οποία ιδρύθηκε με το νόμο 2472/1997, ο οποίος ενσωματώνει στο ελληνικό δίκαιο την ευρωπαϊκή Οδηγία 95/46/ΕΚ η οποία θέτει κανόνες για την προστασία των προσωπικών δεδομένων σε όλες τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ειδικά αναφορικά με την προστασία των προσωπικών δεδομένων στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών, η ΑΠΔΠΧ εφαρμόζει το Ν. 3471, που ενσωματώνει στο εθνικό δίκαιο την Ευρωπαϊκή Οδηγία 58/2002. Οι αρμοδιότητές της αφορούν θέματα που σχετίζονται με την προστασία του ατόμου από την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα (ή ευαίσθητα δεδομένα), τα οποία περιλαμβάνονται σε αρχείο, πχ. η Αρχή αποφαίνεται αν πρέπει να χορηγήσει ένας σύλλογος (ιατρικός, δικηγορικός) στοιχεία από τον προσωπικό φάκελο ενός μέλους του σε ένα πολίτη, προκειμένου αυτός να τα χρησιμοποιήσει σε δικαστήριο. Αποτελείται από τον Πρόεδρο της, ο οποίος είναι ανώτερος Δικαστικός και έχει συνολικά έξι (6) μέλη.

24. Ποια είναι η βασική τυπολογία και διακρίσεις των θεμελιωδών δικαιωμάτων;

Με τον όρο "δικαίωμα" εκφράζεται η εξουσία που ασκεί η έννομη τάξη σε φυσικά ή νομικά πρόσωπα ή ενώσεις προσώπων για την ικανοποίηση των συμφερόντων τους, τα οποία αναγνωρίζει ως έννομα.

Με τον όρο "θεμελιώδες δικαίωμα" τονίζεται ότι η παρεχόμενη στα συμφέροντα αυτά προστασία, είναι η καλύτερη δυνατή και ότι η πραγμάτωση ενός δικαιώματος πού κρίνεται ως θεμελιώδες δεν κατοχυρώνεται μόνο στο Σύνταγμα, αλλά στη διεθνή έννομη τάξη.

Τα θεμελιώδη δικαιώματα είναι κανόνες που βγαίνουν για τον άνθρωπο, μία αξίωση με συγκεκριμένο περιεχόμενο (το δικαίωμα) και συγκεκριμένο αποδέκτη (την εθνική ή διεθνή έννομη τάξη). Τα θεμελιώδη δικαιώματα διακρίνονται σε ατομικά, πολιτικά και κοινωνικά.

Ωστόσο, στην πραγματικότητα τα θεμελιώδη δικαιώματα απαιτούν παραπληρωματική λειτουργία αφού η απόλαυση του ενός προϋποθέτει την ύπαρξη των υπολοίπων. Τα δικαιώματα του ατόμου έτσι είναι ενιαία, γιατί εκφράζονται ή ως δικαιώματα στην αποχή, ή στη συμμετοχή ή στην απόλαυση κοινωνικών παροχών. Σε μία περαιτέρω διάκριση τους, τα δικαιώματα χωρίζονται σε αυτή που το άτομο απολαμβάνει στην ιδιωτική, τη δημόσια, την πολιτική, την οικονομική και την κοινωνική σφαίρα. **Ενδεικτικά: Δικαιώματα:**

- Ιδιωτικής σφαίρας : Προσωπική ανάπτυξης και αυτονομίας, ελεύθερης ανάπτυξης της προσωπικότητας, κ.ο.κ.
- Δημόσιας σφαίρας : Προστασία ατομικής και συλλογικής αυτονομίας, δικαίωμα συμμετοχής στον δημοκρατικό διάλογο, κ.ο.κ.

Τέλος υπάρχουν δικαιώματα που απορρέουν από " θεσμικές εγγυήσεις". Τέτοιες είναι οι διατάξεις που αφορούν την βουλευτική ασυλία (άρθρα 61 και 62 Σ), την ελευθεροτυπία (άρθρο 14 §2 Σ) καθώς και την προσωπική και λειτουργική ανεξαρτησία των δικαστών (άρθρο 87 § 1 Σ).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: Το Σύνταγμα και η Έννομη Τάξη.

25. Τι είναι νόμος;

Ο νόμος μπορεί να είναι **ουσιαστικός** και **τυπικός**.

Ως **Ουσιαστικός νόμος** ορίζεται ένα ενιαίο σύνολο κανόνων δικαίου με γενικό και αφηρημένο χαρακτήρα, ανεξάρτητα από τον τύπο που έχει δηλαδή από το όργανο που τον εξέδωσε και από τη διαδικασία θέσπισης.

Γενικό χαρακτήρα έχει κάθε κανόνας δικαίου που ρυθμίζει νομικά μία κατάσταση για όλα τα άτομα που εμπíπτουν στις προϋποθέσεις του, χωρίς να είναι εκ των προτέρων δυνατός ο προσδιορισμός των ατόμων αυτών.

Αφηρημένο χαρακτήρα έχει μία ρύθμιση όταν είναι διατυπωμένη έτσι ώστε να καλύπτει έναν απροσδιόριστο αριθμό όμοιων περιπτώσεων, χωρίς να διαφοροποιεί τη μεταχείριση τους ανάλογα με τα πρόσωπα.

Ως **τυπικός νόμος** ορίζεται το γραπτό νομικό κείμενο με οποιοδήποτε περιεχόμενο το οποίο θεσπίζεται από το σύνθετο νομοπαραγωγικό όργανο και τη διαδικασία που προβλέπεται από το Σύνταγμα. Ειδικότερα ο τυπικός νόμος ψηφίζεται από το κοινοβούλιο και εκδίδεται και δημοσιεύεται από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας(ΠΤΔ).

26. τι γνωρίζετε για την διαδικασία παραγωγής των τυπικών νόμων;

Η νομοθετική λειτουργία διακρίνεται σε **τακτική** και **εξαιρετική**. Τακτική είναι η διαδικασία ψήφισης τυπικών νόμων από το κοινοβούλιο και έκδοση τους από τον ΠΤΔ. Εξαιρετική είναι η έκδοση πράξεων νομοθετικού περιεχομένου, από τον ΠΤΔ, μετά από πρόταση του Υπουργικού Συμβουλίου, σε έκτακτες και επείγουσες περιπτώσεις, σύμφωνα με το άρθρο 11Συντ.

Η τακτική νομοθετική διαδικασία ξεκινά με την άσκηση της νομοθετικής πρωτοβουλίας δηλαδή με την πρόταση για την υιοθέτηση κάποιου νόμου, αρμοδιότητα που ανήκει στη βουλή και την κυβέρνηση.

Όταν τη νομοθετική πρωτοβουλία την ασκεί η Βουλή πρόκειται για Πρόταση Νόμου, όταν την ασκεί η κυβέρνηση πρόκειται για Σχέδιο Νόμου.

Το Σχέδιο ή η Πρόταση Νόμου υποβάλλεται στην Κεντρική Νομοπαρασκευαστική Επιτροπή(KENE) για περαιτέρω επεξεργασία κι έπειτα στην επιστημονική επιτροπή της Βουλής που εξετάζει και για τυχόν ζητήματα συνταγματικότητας. Τα νομοσχέδια για την απονομή συντάξεων απαιτούν και τη γνωμοδότηση του Ελεγκτικού Συνεδρίου.Μετά την παραπάνω διαδικασία, η Πρόταση ή το Σχέδιο Νόμου κατατίθεται για ψήφιση στην Ολομέλεια.

27. Σε τι αναφέρεται η χρονική ισχύς του νόμου;

Η έναρξη ισχύος του νόμου αρχίζει με τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβέρνησης, εκτός και αν προβλέπεται ρητά, διαφορετικά. Η ουσιαστική ισχύς του νόμου, δηλαδή η υποχρέωση συμμόρφωσης με τις διατάξεις του, αρχίζει δέκα μέρες αργότερα.

Συνήθως, οι νόμοι ισχύουν επ' αόριστον, μέχρι την κατάργησή τους ή την τροποποίηση τους, εκτός αν ορίζεται κάτι διαφορετικό. Νεότερος ή ειδικότερος νόμος καταργεί παλαιότερο ή γενικότερο, εφόσον υπάρχει αντίθεση ανάμεσα στις διατάξεις των δύο νομών.

Η απαγόρευση της αναδρομικότητας των νόμων προκύπτει από το άρθρο 77Συντ.(αυθεντική ερμηνεία των νόμων). Σύμφωνα με αυτή την άποψη, η αναδρομική ισχύς απαγορεύεται και κατ' εξαίρεση επιτρέπεται μόνο αν πρόκειται για πράγματι ερμηνευτικό νόμο, με τον οποίο η Βουλή ερμηνεύει προηγούμενο νόμο.

28. Τι είναι ο Κανονισμός της Βουλής;

Ο Κανονισμός της Βουλής είναι ουσιαστικός νόμος που ρυθμίζει την οργάνωση και τη λειτουργία του κοινοβουλίου. Τον κανονισμό τον ψηφίσει η ίδια η Βουλή, στο πλαίσιο της αυτονομίας της(άρθρο 64Συντ).Η αυτονομία αυτή συνεπάγεται ότι η Βουλή μόνη της και χωρίς τη σύμπραξη αλλού όργανο(χωρίς την κυβέρνηση και τον ΠτΔ) έχει την αρμοδιότητα να ρυθμίζει την εσωτερική της λειτουργία.

29. Τι είναι η Πράξη Νομοθετικού Περιεχομένου;

Οι ΠΝΠ εκδίδονται αντί τυπικών νόμων και από την άποψη αυτή ανήκουν στην κατηγορία των πρωτευόντων κανόνων δικαίου, αφού δεν απαιτείται εξουσιοδότηση της Βουλής για να εκδοθούν. Εκδίδονται με εξαιρετική και όχι με την τακτική νομοθετική διαδικασία, όπως και όταν ορίζει το Σύνταγμα. Η θέσπισή τους επιτρέπεται μόνο σε έκτακτες περιπτώσεις, δηλαδή περιπτώσεις εξαιρετικά επείγουσας και απρόβλεπτης ανάγκης.

Ειδικότερα, σύμφωνα με το άρθρο 44Συντ., σε τέτοιες έκτακτες περιπτώσεις. Ο ΠΤΔ, μετά από πρόταση του Υπουργικού Συμβουλίου, είναι δυνατόν να εκδώσει Πράξεις Νομοθετικού Περιεχομένου. Εξαιρετικά επείγουσα ορίζεται η ανάγκη που πρέπει να αντιμετωπιστεί άμεσα γιατί εγκυμονεί κινδύνους.

30. Τι γνωρίζετε για το Συνταγματικό Έθιμο;

Το συνταγματικό έθιμο παράγεται από μία σταθερά επαναλαμβανόμενη πρακτική με συνείδηση δικαίου σε θέματα που αφορούν τομείς, που εμπίπτουν στο αντικείμενο του ουσιαστικού Συντάγματος. Κατά μία άποψη, αποτελεί άγραφη πηγή του δικαίου. Η σημασία του περιορίζεται ολοένα και περισσότερο καθώς το γραπτό δίκαιο καλύπτει πλέον κάθε λεπτομέρεια που χρειάζεται ρύθμιση. Πειστικότερη ωστόσο άποψη είναι αυτή που υποστηρίζει ότι το συνταγματικό έθιμο δεν είναι πηγή δικαίου γιατί δεν προβλέπεται στο Σύνταγμα. Συνεπώς η διάταξη του άρθρου 1 του Αστικού Κώδικα θα πρέπει να θεωρείται αντισυνταγματική.

31. Τι είναι νομολογία;

Η νομολογία είναι το σύνολο των αποφάσεων των δικαστηρίων και δεν αποτελεί πηγή δικαίου στο Ελληνικό νομικό σύστημα, επειδή οι δικαστικές αποφάσεις έχουν δεσμευτική ισχύ μόνο μεταξύ των διαδίκων και όχι έναντι

όλων. Δηλαδή, δεσμεύουν συγκεκριμένα άτομα και δεν περιλαμβάνουν κανονιστικές ρυθμίσεις, δηλαδή ρυθμίσεις με γενικό και αφηρημένο χαρακτήρα.

Κατ' εξαίρεση αποτελούν πηγή δικαίου οι αποφάσεις του Ανώτατου Ειδικού Δικαστηρίου, διότι παράγονται κατά την άσκηση ειδικής αρμοδιότητας, σύμφωνα με το άρθρο 100Συντ.

32. Ποια είναι η σχέση- σύνδεση που έχει το Σύνταγμα με το Διεθνές Δίκαιο;

Το άρθρο 28Συντ. επιτρέπει τη νομική αποτύπωση της σχέσης που έχει με το εξωτερικό, το Ελληνικό κράτος, με το οποίο μάλιστα αναλαμβάνει διεθνείς υποχρεώσεις.

Αποτελεί βασική Συνταγματική ρύθμιση για τις σχέσεις εξωτερικού και διεθνούς δικαίου. Ειδικότερα, η πρώτη παράγραφος του άρθρου 28 σε άμεση συνάφεια με το άρθρο 36Συντ. σχετικά με τη συνομολόγηση, κύρωση και τυπική ισχύ των διεθνών συμβάσεων, υποδέχεται το διεθνές δίκαιο, καθιστώντας το αναπόσπαστο μέρος της εσωτερικής έννομης τάξης και μάλιστα με ανώτερη ισχύ από κάθε αντίθετη διάταξη νόμου.

Η ίδια Συνταγματική αποδοχή εφαρμόζεται και για το πρωτογενές κοινοτικό δίκαιο, επειδή αυτό έχει όλα τα χαρακτηριστικά μιας κλασικής πολυμερούς σύμβασης του διεθνούς δικαίου.

33. Τι γνωρίζετε για την ιεραρχία των πηγών δικαίου;

Σύνταγμα. • Ευρωπαϊκό δίκαιο. • Νόμος. • Διοικητικές πράξεις. • Νομολογία.

Η ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ ΥΠΟΣΤΗΡΙΖΕΙ ΟΤΙ ΤΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑ ΕΙΝΑΙ ΠΑΝΩ ΑΠΟ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ. ΑΛΛΟΙ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΛΟΓΟΙ ΤΟ ΑΝΤΙΘΕΤΟ- ΟΤΙ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΙΚΟ ΥΠΕΡΕΧΕΙ ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ.

Στην κορυφή της πυραμίδας βρίσκεται το Σύνταγμα, αν και πλέον το δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης εμφανίζεται να αμφισβητεί σοβαρά την υπεροχή αυτή στα κράτημέλη που απαρτίζουν την Ένωση. Έπεται το διεθνές δίκαιο, ακολουθεί το συνταγματικό έθιμο, με αμφιβολίες αν είναι υπεράνω του τυπικού νόμου, ή αν μπορεί να καταργηθεί με τυπικό νόμο. Ακολουθούν οι τυπικοί νόμοι, οι πράξεις νομοθετικού περιεχομένου του Προέδρου της Δημοκρατίας, ο Κανονισμός της Βουλής, τα παλιότερα νομοθετικά διατάγματα και οι παλιότεροι αναγκαστικοί νόμοι. Ακολουθούν οι κανονιστικές πράξεις της εκτελεστικής λειτουργίας που περιλαμβάνουν τα προεδρικά διατάγματα και τις κανονιστικές πράξεις των λοιπών οργάνων της εκτελεστικής λειτουργίας. Ορισμένα προεδρικά διατάγματα, έχουν ισχύ ίση με αυτήν του τυπικού νόμου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: Κοινωνικό Κράτος Δικαίου και Διάκριση των Λειτουργιών

34. Τι γνωρίζετε για το κράτος δικαίου;

Το κράτος δικαίου συνιστά μία θεμελιώδη συνταγματική αρχή. Ορίζεται επίσης ως οργανωτική βάση του πολιτεύματος και του συνταγματικού Κράτους. Συγκεκριμένα, με το άρθρο 26Συντ., που κατοχυρώνεται η αρχή της διάκρισης των λειτουργιών, διαπιστώνουμε ότι όλα τα όργανα του Κράτους υπόκεινται στο Σύνταγμα, δηλαδή στο δίκαιο. Η υπαγωγή κάθε εξουσίας και κάθε υποκειμένου στο δίκαιο είναι ο πυρήνας του κράτους δικαίου. Υπό αυτή την έννοια "κυρίαρχος" σε ένα συνταγματικό κράτος, μετά την άσκηση της συντακτικής εξουσίας, δηλαδή δεν είναι ούτε ο ίδιος ο λαός, ακόμα και ένα αυτόν πηγάζουν όλες οι εξουσίες αλλά το ίδιο το Σύνταγμα.

35. Τι ορίζει η αρχή του κράτους δικαίου;

Η αρχή του κράτους δικαίου σημαίνει μία δημοκρατικά οργανωμένη εξουσία, δηλαδή μία εξουσία κανονιστικά οριοθετημένη και θεσμικά ισορροπημένη. Αυτό επιτυγχάνεται με την αρχή της διάκρισης των λειτουργιών, σύμφωνα με την οποία τα κρατικά όργανα δρουν βάσει των αρμοδιοτήτων που τους απονέμει το Σύνταγμα. Η ύπαρξη περισσότερων του ενός οργάνων, όπως εντάσσει η αρχή της διάκρισης των λειτουργιών, διασφαλίζει ότι πράγματι η εξουσία είναι θεσμικά ορθή, ενώ τηρείται και ο έλεγχος της τήρησης των κανόνων που θέτουν όρια στη δράση των κρατικών οργάνων, αλλά που παράλληλα κατοχυρώνουν τα θεμελιώδη δικαιώματα μέσω της δικαστικής εξουσίας κυρίως.

Άμεση απόρροια του κράτους δικαίου(της αρχής) είναι η αρχή της νομιμότητας.

36. Τι γνωρίζετε για την αρχή της νομιμότητας;

Αρχή της νομιμότητας σημαίνει την υπαγωγή της κρατικής δράσης σε κανόνες δικαίου και ο δικαστικός έλεγχος αυτής. Γενικά, έχει το νόημα της υπαγωγής όλων των υποκειμένων του δικαίου στους κανόνες δικαίου και του δικαστικού ελέγχου συμμόρφωσης με αυτούς. Η κρατική δράση οφείλει να υπακούει στους κανόνες δικαίου που κατοχυρώνουν και προστατεύουν τα θεμελιώδη δικαιώματα μέσω της διασφάλισης, της απόλαυσης αυτών των δικαιωμάτων από τους πολίτες, με τη νομοθέτηση και τη νόμιμη δράση της διοίκησης.

37. Τι γνωρίζετε για την αρχή της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης του διοικούμενου;

Απόρροια της αρχής του κράτους δικαίου είναι και η προστασία της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης του διοικούμενου, δηλαδή της πεποίθησης ότι μία πραγματική κατάσταση που τον αφορά και έχει δημιουργηθεί από μία ομοιόμορφη και σταθερή κρατική συμπεριφορά θα συνεχιστεί και στο μέλλον με τον ίδιο τρόπο.

38. Τι υποστηρίζει η αρχή της διάκρισης των λειτουργιών;

Στο άρθρο 26Συντ. κατοχυρώνεται η τριμερής διάκριση των λειτουργιών. Το άρθρο αυτό δεν αναθεωρείται. Σύμφωνα με αυτό η νομοθετική λειτουργία ασκείται από τη Βουλή και τον ΠτΔ. Η εκτελεστική λειτουργία ασκείται από τον ΠτΔ και την κυβέρνηση. Η δικαστική λειτουργία ασκείται από τα δικαστήρια.

Η αρχή της διάκρισης των λειτουργιών αποτελεί την κατεξοχήν οργανωτική βάση του πολιτεύματος. Προσλαμβάνει ωστόσο, το πλήρες κανονιστικό της πλαίσιο σε συνδυασμό με τις υπόλοιπες οργανωτικές βάσεις του πολιτεύματος.

Πιο ειδικά η νομοθετική λειτουργία συνίσταται στη θέσπιση νόμων, δηλαδή νομικών ρυθμίσεων γενικών και αφηρημένων(κανόνων δικαίου). Κατεξοχήν όργανο άσκησης της

νομοθετικής λειτουργίας είναι η Βουλή. Τη λειτουργία αυτή ασκεί σε σύμπραξη με τον ΠτΔ, ο οποίος εκδίδει και δημοσιεύει τους ψηφισμένους νόμους.

Η νομοθετική λειτουργία θέτει κανόνες δικαίου που οι άλλες δύο λειτουργίες έρχονται είτε να εκτελέσουν είτε πάντως να δράσουν τηρώντας τους. Διαθέτει πρωταρχικότητα έναντι των άλλων δύο λειτουργιών.

Η εκτελεστική λειτουργία ασκείται από τον ΠτΔ και την κυβέρνηση, στην οποία συμπεριλαμβάνεται όχι μόνον η κυβέρνηση, υπό την έννοια του Υπουργικού Συμβουλίου αλλά και τη Διοίκηση.

Η δικαστική λειτουργία έχει ως αντικείμενο την εκτέλεση των διαφορών που προκύπτουν είτε κατά την εκτέλεση των νόμων από την εκτελεστική εξουσία είτε κατά την εφαρμογή των νόμων μεταξύ ιδιωτών. Με την πάροδο του χρόνου, λόγω της εξαντλητικής ρύθμισης όλων των βιοτικών πεδίων και της πολυνομίας, ο ρόλος του δικαστή έπαψε να είναι απλός και

τυφλός εφαρμοστής και απέκτησε διαπλαστική εξουσία. Ιδιαίτερη σημασία έχει και ο δικαστικός έλεγχος της αντισυνταγματικότητας των νόμων, που συνδέεται στενά με τον νομικά δεσμευτικό και δη αυστηρό χαρακτήρα του Συντάγματος, ως ανώτατου νόμου του Κράτους.

Συνταγματικά ανεκτό φαινόμενο της διασταύρωσης των λειτουργιών. Διασταύρωση λειτουργιών σημαίνει ανάθεση σε ένα όργανο μιας αρμοδιότητας που δεν εμπίπτει στο πεδίο της κύριας λειτουργίας αυτού του οργάνου. Η διασταύρωση επιτρέπεται στον βαθμό που προβλέπεται από ρητή Συνταγματική διάταξη, η οποία με ίδιο κύρος προς το άρθρο 26, εισάγει εξαίρεση από αυτό.

39. Τι σημαίνει κοινωνικό κράτος και πώς αυτό συνδέεται με τα κοινωνικά δικαιώματα;

Ως κοινωνικό κράτος μπορεί να οριστεί αυτό το κράτος που παρεμβαίνει στη λειτουργία της οικονομίας και της κοινωνίας, προκειμένου να αμβλύνει τις ανισότητες, αναδιανέμοντας το εθνικό εισόδημα σε όφελος των οικονομικά ασθενέστερων. Η παρέμβαση αυτή οδηγεί στην νομιμοποίηση της πολιτικής εξουσίας. Συνεπώς η αρχή του κοινωνικού κράτους, ως θεμελιώδης αρχή λειτουργεί συμπληρωματικά προς τα κοινωνικά δικαιώματα, παρέχοντας ενίσχυση στη συνταγματική θεμελίωση των κοινωνικών δικαιωμάτων μη κατοχυρωμένων ειδικά και ρητά στο Σύνταγμα.

Τα κοινωνικά δικαιώματα υποχρεώνουν το κράτος όχι σε αποχή, όπως τα ατομικά-αμυντικά, αλλά σε παροχή και υποχρέωση λήψης θετικών μέτρων για την προστασία των φορέων τους από απειλές προερχόμενες από κάθε κατεύθυνση. Το Κράτος πρέπει να εγγυάται ότι η ελευθερία δεν μετατρέπεται σε προνόμιο για την άρχουσα κοινωνική τάξη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: Η Αντιπροσωπευτική Δημοκρατία

40. Ποια είναι η έννοια της δημοκρατίας;

Δημοκρατία είναι το πολίτευμα στο οποίο τα μέλη μιας πολιτικής κοινότητας αυτοκαθορίζονται πολιτικά. Η κυριαρχία θεωρείται ότι ενυπάρχει σε κάθε πολίτη ξεχωριστά και έτσι οι πολίτες στη δημοκρατία "αυτοκαθορίζονται" διότι στο πρόσωπο καθενός συντρέχει τόσο ιδιότητα του εξουσιάζοντος, η οποία κατεξοχήν εκδηλώνεται με το πολιτικό δικαίωμα του εκλέγειν και εκλέγεσθαι, όσο και η ιδιότητα του εξουσιαζόμενου. Οι πολίτες στη δημοκρατία εξουσιάζουν τους ίδιους τους εαυτούς. Αυτό επιτυγχάνεται με τη σύνθεση δύο στοιχείων: της πολιτικής ελευθερίας και της πολιτικής κοινότητας.

41. Τι γνωρίζετε για τη λαϊκή κυριαρχία ως θεμέλιο του πολιτεύματος;

Στο άρθρο 1 παρ.2 Συντ. ορίζεται ότι θεμέλιο του πολιτεύματος είναι η λαϊκή κυριαρχία, ότι δηλαδή η κυριαρχία ιδεοτυπικά εδράζεται στο λαό. Η αρχή της λαϊκής κυριαρχίας έχει τις ρίζες της στη Γαλλική επανάσταση και εκφράστηκε κυρίως λόγω από το Ρουσσώ και τη θεωρία του για τη γενική βούληση, σύμφωνα με την οποία η κυβέρνηση εκλέγεται από όλους και εκφράζει όλον τον κόσμο. Η γενική βούληση αποσκοπεί στο γενικό συμφέρον.

42. Τι γνωρίζετε για την αντιπροσωπευτική αρχή;

Πρώτο και κυριότερο στοιχείο της αντιπροσωπευτικής αρχής είναι η ύπαρξη αντιπροσωπευτικού σώματος, δηλαδή Βουλής, η οποία αναδεικνύεται περιοδικά και έχει νομοθετικές αρμοδιότητες. Στο Ελληνικό Σύνταγμα, η αντιπροσωπευτική αρχή αναφέρεται στα άρθρα 53 και 60, με τα οποία θεσπίζονται οι εκλογές, η αντιπροσώπευση του έθνους δια των βουλευτών, η άμεση και καθολική ψηφοφορία και το απεριόριστο δικαίωμα γνώμης και ψήφου των βουλευτών.

43. Τι πρεσβεύει η αρχή του πολυκομματισμού;

Η ελεύθερη ύπαρξη και λειτουργία των πολιτικών κομμάτων ανήκει στο περιεχόμενο της δημοκρατικής αρχής και συνιστά αρχή του πολυκομματισμού. Το θεμέλιο του πολυκομματισμού είναι αρχή της λαϊκής κυριαρχίας και αντιπροσωπευτική αρχή. Επίσης, θεμελιώδης αρχή είναι η ελεύθερη δράση και ίδρυση των πολιτικών κομμάτων.

44. Τι γνωρίζετε για το δημοψήφισμα;

Δημοψήφισμα είναι η διατύπωση της βούλησης του εκλογικού σώματος για συγκεκριμένο ζήτημα κατά τρόπο άμεσο και ευθύ και με τη μορφή της άμεσης καθολικής και μυστικής ψηφοφορίας.

Στο δημοψήφισμα, ο λαός αποφασίζει για ένα συγκεκριμένο ζήτημα και όχι για πρόσωπο σε αντίθεση με τις βουλευτικές εκλογές. Λαμβάνει δηλαδή μία απόφαση ουσίας κατά τρόπο άμεσο και ευθύ, με άμεση, μυστική και καθολική ψηφοφορία.

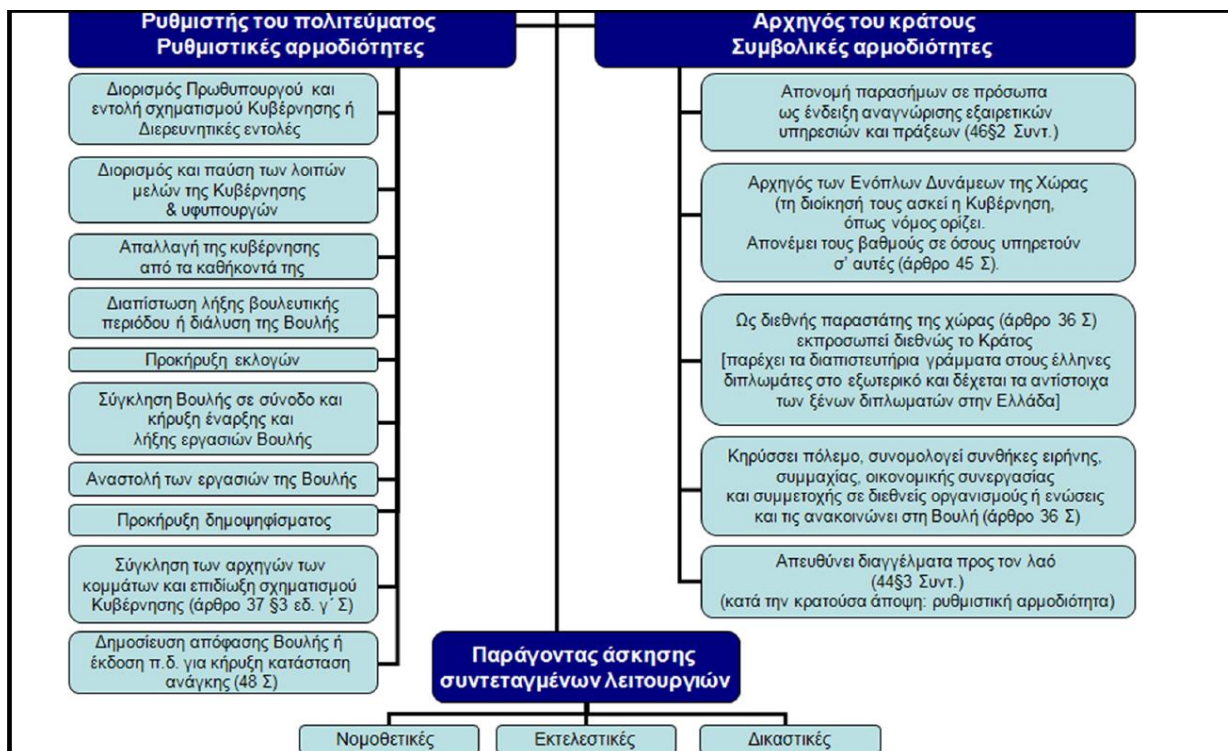
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6: Βουλή, Κυβέρνηση, Πρόεδρος της Δημοκρατίας

45. Ποιος είναι ο ρόλος και ποιες οι αρμοδιότητες του ΠτΔ;

Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας είναι αρχηγός του κράτους, ενώ αρχηγός της Κυβέρνησης είναι ο Πρωθυπουργός. Η θέση του αυτή διαρρυθμίζεται και περιχαρακώνεται ενόψει του κοινοβουλευτικού χαρακτήρα του πολιτεύματος, και άρα της πρωταρχικότητας της Βουλής, από την οποία εκλέγεται, αλλά και της κεντρικής σημασίας της Κυβέρνησης και του αρχηγού της, του Πρωθυπουργού, για τη χάραξη της ακολουθούμενης πολιτικής. Η νομιμοποίηση του Προέδρου της Δημοκρατίας είναι έμμεση, όπως και η εκλογή του, δεν εκλέγεται δηλαδή απευθείας από το λαό, αλλά από τη Βουλή.

Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας είναι «ρυθμιστής του Πολιτεύματος». Ο όρος «ρυθμιστής» χρησιμοποιείται στο συνταγματικό κείμενο για να χαρακτηρίσει τη φύση και τον χαρακτήρα που έχει το αξίωμα του Προέδρου της Δημοκρατίας στο κοινοβουλευτικό μας πολίτευμα. Ο χαρακτηρισμός αυτός συνέχεται προφανώς με τις ρυθμιστικές αρμοδιότητες του Προέδρου που είναι οι κατεξοχήν προεδρικές αρμοδιότητες και τυποποιούνται περιοριστικά στα άρθρα 35επ Σ.

ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ ΠτΔ

Ρυθμιστικές αρμοδιότητες

Οι ρυθμιστικές αρμοδιότητες του Προέδρου της Δημοκρατίας συνοπτικά είναι:

- ο διορισμός Πρωθυπουργού (37Σ) ή η παροχή διερευνητικών εντολών (37Σ),
- ο διορισμός και η παύση των άλλων (πλην του Πρωθυπουργού) μελών της Κυβέρνησης και των υφυπουργών,
- η απαλλαγή της Κυβέρνησης από τα καθήκοντά της, αν αυτή παραιτηθεί ή απωλέσει την εμπιστοσύνη της Βουλής (38Σ)
- η διαπίστωση της λήξης της βουλευτικής περιόδου ή η πρόωγη λήξη της και άρα η διάλυση της Βουλής (41Σ) και η προκήρυξη εκλογών (37 και 41Σ),
- η σύγκληση της Βουλής σε σύνοδο (40Σ),
- η κήρυξη της έναρξης και της λήξης των εργασιών της Βουλής, εφόσον ο Πρόεδρος επιθυμεί να το πράξει αυτοπροσώπως (40 Σ) και η αναστολή των εργασιών της για τριάντα, το πολύ, ημέρες (40 Σ),
- η προκήρυξη δημοψηφίσματος (άρθρο 44 Σ), τουλάχιστον για εθνικό θέμα, καθώς η προκήρυξη νομοθετικού δημοψηφίσματος θεωρείται νομοθετική αρμοδιότητα, καθώς εντάσσεται στην άσκηση της νομοθετικής λειτουργίας.

Τέλος, ρυθμιστικές πρέπει να θεωρηθούν και οι (ονομαστικές του) αρμοδιότητες στο πλαίσιο της κήρυξης της χώρας σε κατάσταση πολιορκίας (άρθρο 48 Σ) να δημοσιεύει τη σχετική απόφαση της Βουλής, ελέγχοντας μόνον τη συνδρομή των διαδικαστικών προϋποθέσεων, και να εκδίδει το σχετικό προεδρικό διάταγμα, μετά από απόφαση και προσυπογραφή του Υπουργικού Συμβουλίου.

Νομοθετικές αρμοδιότητες

Σύμφωνα με το άρθρο 42 Σ, στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας ανήκει η αρμοδιότητα της έκδοσης και δημοσίευσης των (τυπικών) νόμων, η οποία πρέπει να γίνει μέσα σε ένα μήνα από την ψήφισή τους. Πρόκειται για διοικητική ως προς τη φύση της αρμοδιότητα με την οποία ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας συμμετέχει στην άσκηση της νομοθετικής λειτουργίας. Μέσα από τη διαδικασία έκδοσης του νόμου βεβαιώνει ότι ο νόμος ψηφίστηκε από τη Βουλή κατά τη συνταγματικά προβλεπόμενη διαδικασία και πιστοποιεί τη γνησιότητα του κειμένου. Με άλλα λόγια, η έκδοση συνιστά διαβεβαίωση ότι ο νόμος δεν πάσχει από εσωτερική τυπική αντισυνταγματικότητα.

Εκτελεστικές αρμοδιότητες

Στις εκτελεστικές αρμοδιότητες εμπεριέχονται η έκδοση των εκτελεστικών και, κατά μία άποψη και των κανονιστικών, διαταγμάτων (άρθρο 43 Σ), και βέβαια η έκδοση ατομικών διαταγμάτων, ο διορισμός και η παύση δημοσίων υπαλλήλων (άρθρο 46 Σ), ο διορισμός και η διενέργεια υπηρεσιακών μεταβολών δικαστικών λειτουργιών (άρθρο 88Σ και 90 και 5 Σ).

Δικαστικές αρμοδιότητες

Κατά την κρατούσα θεωρείται δικαστική αρμοδιότητα, η αρμοδιότητα του Προέδρου της Δημοκρατίας να απονέμει χάρη, και συγκεκριμένα να μετριάξει ή να χαρίζει τις ποινές που επιβάλλουν τα δικαστήρια, μετά από πρωτοβουλία του Υπουργού Δικαιοσύνης και με γνώμη συμβουλίου που συγκροτείται κατά πλειοψηφία από δικαστές, καθώς και να αίρει τις κάθε είδους νόμιμες συνέπειες ποινών που έχουν επιβληθεί και εκτιθεί (άρθρο 47 Σ).

Κεφάλαιο 7: Η λειτουργία του κοινοβουλευτικού συστήματος

46. Τι γνωρίζετε για το κοινοβουλευτικό σύστημα;

«Κοινοβουλευτικό σύστημα είναι το κυβερνητικό σύστημα κατά το οποίο η κυβέρνηση εξαρτάται από το κοινοβούλιο, δηλαδή αναδεικνύεται και διατηρείται από την κοινοβουλευτική πλειοψηφία, ελεγχόμενη κατά τη διάρκεια του βίου της από τη μειοψηφία». Το κοινοβουλευτικό σύστημα αποτελεί μορφή της αντιπροσωπευτικής δημοκρατίας. Αυτό σημαίνει πως το κοινοβουλευτικό σύστημα δεν είναι η αποκλειστική μορφή πολιτεύματος που εξειδικεύει τη δημοκρατική αρχή, δεν αποτελεί επομένως συστατικό στοιχείο της Δημοκρατίας. Από τον παραπάνω ορισμό συνάγεται το συμπέρασμα ότι το κοινοβουλευτικό σύστημα συνιστά κυβερνητικό σύστημα, το οποίο διαφέρει βασικά από το προεδρικό.

Το κοινοβουλευτικό σύστημα αποτελεί έννοια στενότερη του κοινοβουλευτισμού, καθώς το «κοινοβουλευτικό κυβερνητικό σύστημα» είναι όρος με τον οποίο προσδιορίζεται συγκεκριμένη συνταγματική σχέση, ανάμεσα στο κοινοβούλιο και την κυβέρνηση. Κατά συνέπεια το κοινοβουλευτικό σύστημα δεν ταυτίζεται με τον κοινοβουλευτισμό ως πολιτική θεωρία· είναι μία μορφή οργάνωσης της σχέσης μεταξύ της κυβέρνησης και της Βουλής, ούτως ώστε η κυβέρνηση να εξαρτάται από το κοινοβούλιο.

Στο κοινοβουλευτικό σύστημα η παραμονή της κυβέρνησης στην εξουσία εξαρτάται από την προς εμπιστοσύνη της πλειοψηφίας του κοινοβουλίου προς αυτή. Η έκφραση της δυσπιστίας του κοινοβουλίου οδηγεί σε «πτώση» της κυβέρνησης. Η κυβέρνηση είναι υπεύθυνη ενώπιον του κοινοβουλίου, με την έννοια ότι τα μέλη της κυβέρνησης έχουν την υποχρέωση να λογοδοτούν στο κοινοβούλιο. Το κοινοβουλευτικό σύστημα περιλαμβάνει σύνολο συνταγματικών κανόνων, συνιστά δέσμη μερικότερων συνταγματικών αρχών. Ωστόσο, ο κοινός παρονομαστής αυτών των μερικότερων αρχών είναι η εξάρτηση της κυβέρνησης από την εμπιστοσύνη της Βουλής.

47. Με ποιον/ ποιους τρόπους διαλύεται η Βουλή;

I. Απαλλαγή της Κυβέρνησης από τα καθήκοντά της

A) Η μη χορήγηση ψήφου εμπιστοσύνης

Μετά τον διορισμό και την ορκωμοσία του Πρωθυπουργού • εντός δεκαπέντε ημερών • η Κυβέρνηση οφείλει να παρουσιασθεί στην Βουλή και να ζητήσει ψήφο εμπιστοσύνης • άπρακτη πάροδος [απαλλαγή κυβέρνησης από τα καθήκοντά της [συνέπειες καταψήφησης (άρθρο 38 παρ. 1)

B) Η απόρριψη πρότασης εμπιστοσύνης ή αποδοχή πρότασης δυσπιστίας

[απαλλαγή Κυβέρνησης από τα καθήκοντά της (άρθρο 38 § 1) [παρέλκει η παραίτηση [ακολουθεί η κίνηση των διαδικασιών του άρθρου 37 Σ. ([διορισμός νέας κυβέρνησης ή εκλογές) ή [41 § 1 (αν η Βουλή δεν εξασφαλίζει κυβερνητική σταθερότητα)

Γ) Η παραίτηση της Κυβέρνησης (μονοκομματικής, συνασπισμού κομμάτων)

- Αν η κυβέρνηση είχε απόλυτη πλειοψηφία – όχι διερευνητικές εντολές – αν επιβεβαιωθεί η αδυναμία σχηματισμού Κυβέρνησης – σύσκεψη αρχηγών για οικουμενική εκλογική κυβέρνηση, – και αν όχι υπηρεσιακή.
- Αν η κυβέρνηση είχε απόλυτη πλειοψηφία αν επιβεβαιωθεί η αδυναμία σχηματισμού Κυβέρνησης σύσκεψη αρχηγών για οικουμενική εκλογική κυβέρνηση, και αν όχι υπηρεσιακή.
- Αν η κυβέρνηση είχε απόλυτη πλειοψηφία • αν όχι μονοκομματική κυβέρνηση, αλλά συνασπισμός κομμάτων – αν υπάρχει ήδη συμφωνία, αντικατάσταση προσώπου – αλλιώς διερευνητικές εντολές

Δ) Η ατομική παραίτηση Πρωθυπουργού

- 38 § 2 = παραίτηση κυβέρνησης. ΟΜΩΣ
- το πλειοψηφούν κόμμα μπορεί να συνεχίσει να κυβερνά – 38 παρ. 2 εδ. α' & β' = πρόταση από κοινοβουλευτική ομάδα – αν η παραίτηση του Πρωθυπουργού είναι επακόλουθο αλλαγής στην ηγεσία του κόμματος, ο ΠτΔ πρέπει να διορίσει πρωθυπουργό τον αρχηγό που έχει στο μεταξύ εκλεγεί από το κόμμα, χωρίς παρεμβολή της κοινοβουλευτικής ομάδας

II. Η διάλυση της Βουλής

A) Υποχρεωτική εκ του Συντάγματος (άρθρα 34 παρ. 4 εδ. α', 41 παρ. 5, 37 παρ. 3 εδ. γ' Συντ.)

- όταν τερματίζεται πρόωρα η θητεία της Βουλής • για λόγο που προβλέπεται περιοριστικά στο Σύνταγμα
- = αυστηρή τυποποίηση περιπτώσεων διάλυσης Βουλής • ειδάλλως = αντίθεση με ά. 53 παρ. 1 Συντ.: «Οι βουλευτές εκλέγονται για τέσσερα συνεχή έτη που αρχίζουν από την ημέρα των γενικών εκλογών.»
- όταν αδυναμία εκλογής ΠτΔ, ά. 32 παρ. 4 εδ. α' Σ. (και 41 παρ. 5 Σ.) και
- όταν αδυναμία ανάδειξης βιώσιμης κυβέρνησης, ά. 37 παρ. 3 γ' Σ.

B) Δυνητική διάλυση (1. με προεδρική πρωτοβουλία, 2. με κυβερνητική πρωτοβουλία)

1. με πρωτοβουλία του Προέδρου της Δημοκρατίας • κατά διακριτική ευχέρεια, ά. 41 παρ. 1 α' Σ. 2 προϋποθέσεις σωρευτικά: – δύο τουλάχιστον κυβερνήσεις να έχουν παραιτηθεί ή καταψηφισθεί (ή μία να παραιτήθηκε και μία να καταψηφίστηκε).

• απαιτείται: παραίτηση ολόκληρης της κυβέρνησης και όχι ατομικά του Πρωθυπουργού – να μην εξασφαλίζεται κυβερνητική σταθερότητα • το κατά πόσο εξασφαλίζεται κυβερνητική σταθερότητα ή όχι εκτιμάται από τον ΠτΔ στη βάση καθαρά αριθμητικών κριτηρίων (οριακή πλειοψηφία υπέρ της κυβέρνησης)

• εκλογές διεξάγει – η κυβέρνηση που διαθέτει την δεδηλωμένη πλειοψηφία της Βουλής – εκτός κι αν δεν υπάρχει [οπότε οικουμενική / υπηρεσιακή εκλογική. 41 παρ. 1 γ' Σ. = 37 παρ. 3 γ' Σ.

2. με πρωτοβουλία της Κυβέρνησης

- **ανατιώδης** = 38 παρ. 1 εδ. γ' & 37 παρ. 3 γ' Σ. – μονοκομματική κυβέρνηση με απόλυτη πλειοψηφία – παραιτείται – δεν χρειάζεται επίκληση λόγου – εκλογές διεξάγει οικουμενική ή υπηρεσιακή εκλογική κυβέρνηση
  - **αιτιώδης** = 41 παρ. 2 Συντ. – έρεισμα έχει την πολιτική συγκυρία, όπως την εκτιμά η πλειοψηφία – για αντιμετώπιση εθνικού θέματος εξαιρετικής σημασίας από κυβέρνηση που διαθέτει νωπή λαϊκή εντολή – ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας ελέγχει αν η Κυβέρνηση διαθέτει λαϊκή εντολή, – όχι όμως και την κρισιμότητα του θέματος, την οποία ούτε τα δικαστήρια ελέγχουν. – Αν έχει υποβληθεί πρόταση δυσπιστίας ο ΠτΔ πρέπει να περιμένει την έκβασή της – Απαγορεύεται διάλυση για το ίδιο θέμα – Προκήρυξη εκλογών μέσα σε 30 μέρες.
-